

Petres Csizmadia Gabriella

„A rossz pedagógus kiölhet minden vágyat az egész életen át tartó tanulás és művelés iránt”

Beszélgetés Pintes Gáborral, a Katedra Társaság új elnökével

Németh Margit,
a Katedra Alapítvány elnöke

Új elnöke van a Katedra Társaságnak

A Katedra Társaság tagjai közzismert pedagógusok és az oktatásban dolgozó szakemberek. A társaság kezdetektől fogva legfontosabb feladatának tartotta az aktuális oktatási és nevelési kérdések megvitatását, különös tekintettel a szlovákiai magyar iskolákat és egyéb, kisebbségeket érintő oktatáspolitikai kérdésekre. Az érintett témakörökben mindig megfogalmazta az állásfoglalását, és az adott problémakörrel kapcsolatos ajánlásait is, amelyeket a *Katedra* folyóiratban, az *Új Szóban*, illetve az *Ücítelské noviny* című lapban tett közzé. A Katedra Alapítvány által a Katedra Társaság újonnan megválasztott elnöke Pintes Gábor docens, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Pedagógiai Karának dékánhelyettese. Szakterülete a pedagógia, így rálátása van nemcsak az elméleti nevelési problémákra, de naponta szembesül az aktuális oktatásügyi kérdésekkel is. Tervei közt szerepel a társaság tevékenységének megújítása, felpozícióba hozása. A magyar iskolák helyzetét tekintve számtalan olyan terület és kérdéskör adódik, amelyekkel a Katedra Társaságnak foglalkoznia kell majd. Ehhez a munkához kívánunk a társaság új elnökének erőt és kitartást, jó szakembergárdát és sikeres tevékenységet.

A 2016-os év változást hozott a Katedra Társaság életében: Pintes Gábor személyében új elnöke lett a szervezetnek. Az új elnökkel a Katedra Társaság jövőjéről, a pedagóguspálya helyzetéről, kilátásairól és dilemmáiról beszélgettünk.

■ Életpályád a pedagógiához fűz, hiszen egyetemi docensként és dékánhelyettesként is a pedagógusok képzését vállaltad magadra. Mi motivált a pályád választásakor?

■ Hazudnék, ha azt mondanám, hogy örök életemben pedagógus akartam lenni, de az sem fedti a valóságot, hogy a véletlen miatt kerültem a katedra mögé. Valószínűleg azon szerencsés helyzetben voltam és vagyok, hogy komoly pedagógusszemélyiségek kísérték végig eddigi utamon. Az sem igaz, hogy könnyű és teljesen problémamentes gyerek lettem volna. A probléma viszont arra való, hogy megoldjuk és tanuljunk belőle, fejlődjünk általa. Gondolkodom rajta, hogy említsek-e pár nevet, de félek, esetleg megsérthetném azokat, akiket kifejeztem. Egyébként is, hosszú lenne a névsor, és ha valaki majd netán olvassa ezeket a sorokat, biztosan magára ismer. Leginkább azért, mert olyan pedagógusokra gondolok, akik nem kifejezetten tantárgyakban és tananyagban mérték a diákot, hanem emberben. Emberi kvalitásban, értékben. S nem utolsó sorban arra tudtak koncentrálni, ami a lényeg. Még akkor is, ha ez nem mindig esett egybe a „hivataltal koncepcióval”. Mondok egy példát, ami szerintem mind a mai napig aktualitással bír. A szlovák nyelv és irodalom tantárgyról van szó. Furcsa körülmények miatt már tulajdonképpen az általános iskola első osztályát úgy kezdtem el, hogy folyékonyan beszéltem szlovákul. Dunaszerdahelyiként és magyar szülők gyermekeként ez inkább sza-

bályt erősítő kivétel volt. A helyzetem viszont ennek ellenére nem volt problémáktól mentes, mert hiába megy a kommunikáció, ha – ahogy az többnyire lenni szokott – a nyelvtan, a definíciók, a szó szerinti reprodukálás képezi a tantárgy lényegét. Nos, ebben a helyzetben hozott össze engem a sors egy olyan szlovák nyelvet és irodalmat tanító tanárral, aki tudta, mi ennek a tantárgynak a lényege. Igaz, hogy most egy nyolcvanas években történt esetről beszélek, de tanáromnál megvolt minden, amit a modern neveléstudomány facilitáló hozzáállásnak, differenciált oktatásnak és a pszichodidaktikai elvek figyelembevételének említek. Mindezek mellett tanárom nyitott volt a vitára, a nézetpluralizmusra. Tizenkét – tizennégy éves tanulókkal!

A sokféle pedagógusi hatást követően magára a pedagógia szakra (testneveléssel történő párosításban) tényleg érdekes körülmények középette kerültem. Eredetileg a pozsonyi Comenius Egyetem Testnevelési Karára felvételiztem, de aktuális sérülésem miatt nem sikerült a felvételem. Lehetőségként adódott még az akkori nyitrai Pedagógiai Fakultás, melyre viszont a testnevelés szakot csak oroszul, kémiával és pedagógiával hirdették meg. Az első két lehetőség nálam eleve „süllyedt”, így maradt az addig még ismeretlen pedagógia szak. Már a felvételin összehozott a sors Szabereényi Judit tanárnővel, akinek komoly szerepe volt abban, hogy elindultam a neveléstudomány útján. Rajta kívül még egy nevet kell említenem, aki számomra tényleges tudományos iskolát képviselt a pedagógia területén. Alžbeta Gogová volt számomra az a szaktekintély, aki a neveléstudományon belül is a nevelésfilozófia, a nevelélmélet és a pedagógiai axiológia felé irányított. Erre a szakterületre valahogy nagyon keveseknek akaródzik

feltenniük szakmai pályájukat. Tíz-tizenöt évnyi szakmai, tudományos és pedagógiai gyakorlat után kezdett de-regenereni, hogy mi is lehet mindennek az oka. Szerintem a „bűnös” a közoktatásban keresendő. A primáris és a szekundáris képzés során szinte lehetetlen olyan tantárgyakat találni, melyek a világ, az élet, a kultúra filozófiai, lélektani és pedagógiai összefüggéseit tárnák fel a diákok számára. Sajnos (legalábbis számomra) olyan edukációs koncepció mindennapjait éljük, melyben a legfőbb érték a konkrét hasznosság, termelés- és profitközpontúság. A gondolkodás, a „láthatatlan” dolgok művelése, a humanitás fejlesztése mind marginális problémát jelent. Az egyetem befejezése után ilyen élethelyzetek és felismerések közepette jutottam el arra az elhatározásra, hogy a neveléstudomány akadémiai vonalát kíséreltem meg művelni. Szüleimtől sok támogatást kaptam. Pedig mai szemmel valakinek a pedagógusi szándékait támogatni még kontraproduktív is lehet. Nálam is eltartott egy ideig, míg kikristályosodott a szakmai pályám, s ezzel igazolást nyert szüleim és családom (feleségem és három gyermekem) támogatása. A támogatás aztán kötelezi az embert, hogy a munkafeladatok elvégzése során ne csak saját, önnön érdekeit tartsa szem előtt. Ez a kötelezettség gyakran teher, de nem ritkán motiváló erő, hogy túllendüljek különböző nehéz helyzeteken – melyekből mostanában nem szenvedek hiányt.

■ **Milyennek látod a jelenlegi pedagógustársadalom helyzetét? Hogyan lehetne esetleg változtatni ezen?**

■ Mivel nem vagyok mindentudó polihisztor, ezért a feltett kérdésre valószínűleg nem fogok tudni kielégítő választ sem adni. Tizenkilenc esztendeje vagyok pedagógusi pályán (még ha annak kicsit sajátos területén, a felsőoktatásban), s az itt eltöltött idő alatt egy olyan kép alakult ki bennem, hogy „a helyzet bonyolult”. Leginkább azért, mert nagyon soktényezős problémáról van szó. Pedagógustársadalomról mint olyanról szerintem ma már nem lehet úgy beszélni, mint valamiféle homogén csoportosulásról. Tudjuk, hogy a pedagógusok alkotják az értelmiség és a felsőfokú végzettségű egyének legnépesebb csoportját. Ilyen szempontból még homogén is lehetne az a „társadalom”. De nem az. Az okok

szerintem sokkal mélyebben gyökeresnek. Elsőként említeném a motiváció kérdését. Miért lett/lesz ma valaki pedagógussá? Ha csak ezt a részét vizsgálánánk a feltett kérdésnek, már ekkor óriási különbségekre lelnénk. Folytathatnánk tovább a szakmai rátermettséggel, erkölcsi vonzatokkal és így tovább. Nem kívánok ítélni egy ilyen érzékeny kérdésben, hogy miért nehéz, rossz, bonyolult a pedagógustársadalom helyzete. Viszont csaknem két évtizede látom, hallom és érzékelem, hogy olyan egyének kapnak jogosítványt arra, hogy emberekkel dolgozzanak, akiknek mérőföldre el kellene kerülniük minden emberi lényt. Ez részben kritika saját sorainkba is, de azokéba is, akik arra vállalkoznak, hogy „pedagógusok” legyenek. A legborzasztóbb aztán azt hallani, hogy ennyiért elég ilyen teljesítményt nyújtani. Összeszorul a szívem az ilyen esetek hallatán, mivel azoknak a tanulóknak, diákoknak, akiket az „ilyen” pedagógusok tanítják, nincs választási lehetőségük. Nekik ez jutott és ennyi. Majdnem úgy, mint akinek csak „rossz” orvos jut. Igaz, ott bele is halhat a beteg, a rossz pedagógus azért nem öli meg a tanulót. Viszont kiülhet belőle minden vágyat az egész életen át tartó tanulás és művelés iránt. Nem is tudom, mi a rosszabb. Számomra ez valahogy a gyors és a lassú halál közti különbséget juttatja eszembe. Az viszont tény, hogy a pedagógustársadalom meg(nem) becsültsége elérte a lehető legalacsonyabb szintet. Ez pedig leginkább azért fájó tény, mert a szakma telis-tele van kitűnő pedagógusokkal. A korrektséghez be kell ismernünk azt is, hogy a gyenge és demotivált pedagógusokból sincs hiány. Ezen komoly problémával kapcsolatban két kérdés merül fel bennem: 1. Miért nem mindez? 2. Mit tehetünk ellene? Az első miétre fentebb már választ is adtam. A pedagógusszakma és társadalom szerintem már rég nem jelenti azt a védjegyet, melyben szinte vakon meg lehetne bízni és hinni az őszinte motivációjában, rátermettségében, felkészültségében, erkölcsi tartásában. Persze, ez nem csak a pedagógustársadalommal van így, mert a sok negatív vonás és jellemző szinte minden professzióban felütötte a fejét. Elgondolkodtató viszont, hogy miért éppen a pedagógusokra sütik rá azt a bélyeget, hogy munkájukat bárki meg tudná csinálni – és még van egy csomó szünetük is. Az okok

körülhatárolása pedig megadja a választ a második miétre. Ez pedig nem lehet más, mint a minőséghez való ragaszkodás. Nem csak szakmai minőségre gondolok. Leginkább emberi kvalitásokra. Talán kissé furán hangzik ez egy tudományos dékánhelyettes szájából, de meggyőződésem, hogy a pedagógusnak előbb kell minőségi embernek lennie, mint első osztályú tudósnak a szakterületén. Jómagam ezt a gondolatot igyekszem elhinteni minden pedagógusjelölt elméjében, hogy a (pedagógiai)gyakorlat sokkal inkább fog szólni nevelési problémákról, melyekhez csak a szakon belüli képzettség nem lesz elég. Ott emberre és emberiségre lesz szükség. Kommunikálni, problémákat feltárni és megoldani, kitartani, bízni, remélni, hinni és nem közömbösnek lenni más problémája iránt. Ha ehhez valakinek nincs affinitása, keressen inkább más pályát, professziót! Nem kell az embernek tökéletesnek lennie, csak elég jónak ahhoz, hogy reggelente tükörbe nézhessen és ott egy embert – pedagógust láthasson.

■ **A Katedra Társaság – melyben 2016-tól elnöki pozíciót töltesz be – megalakulása óta a pedagógusi hivatás támogatását és folyamatos képzését kívánja biztosítani. Hogyan kerültél a Katedra Társasággal kapcsolatba, milyen út vezetett az elnökség elvállalásához?**

■ Néhány évvel ezelőtt, amikor újrászerveződött a Katedra Társaság, meghívást kaptam az újjáalakuló ülésre. Annak reményében fogadtam el a felkérést, hogy ez egy szakmai fórum lehet, ahol tényleg szakmai vitákat lehet folytatni. Úgy gondolom, egyre nagyobb szükség van ezekre. Az elnökség elvállalásának okai is a Katedra Társaság szakmai orientációjában rejlenek.

■ **Milyen célokat tűztél ki magad elé elnökként?**

■ Most tulajdonképpen folytatnám a fent elkezdett gondolatmenetet. A Katedra Társaság elnökeként egyértelmű céloom a szakmai jelleg megerősítése, annak támogatása, fejlesztése. Nem kívánok olyasmire vállalkozni, amihez nem értek, mert az diletantizmus lenne. A felvidéki iskolaügynek elválaszthatatlan része az iskola- és nemzetiségi politika, mely egyik kedvenc és nagyon fajsúlyos témája a nagypolitikai csatározásoknak.

Albert Sándor

Gondolatok egy regionális fórum kapcsán

A kisiskoláink körül kialakult helyzet az évente megismétlődő árvízvet juttatja eszembe. Amíg ugyanis nem történik meg a folyó szabályozása, vagy ki nem épül egy hatékony gátrendszer, addig az érintett térségek lakói állandó veszélyben, állandó rettegésben fognak élni. Ezért úgy gondolom, hogy nem homokzsákokra kellene a pénzt költeni, hanem egy többé-kevésbé végleges megoldásra (ha van ilyen). Ez persze nagyon sok pénzbe és rengeteg munkába kerül. Véleményem szerint az oktatásügyben sem egy-egy iskolára, egy-egy helyi problémára kellene fókuszálni. Át kellene értékelni jelenlegi iskolahálózatunkat, és egy olyan megoldásra törekedni, amely hosszútávon lefedezi, esetleg visszafordítja iskoláinkban a létszámcsökkenést.

A megoldást abban látom, hogy sikeres és vonzó iskolákat kell létrehozunk. Ezzel kapcsolatban persze több kérdés is felmerül:

- Mit jelent számunkra a magyarság?
- Mit jelent számunkra a magyar iskola?
- Mit várunk el a magyar iskolától?
- Mit tehetünk azért, hogy a magyar iskola vonzó legyen a szülő és a gyerek számára?
- Mit tehetünk azért, hogy a magyar iskola versenyképes legyen?

Egy volt iskolaigazgató arról beszélt a regionális fórumon, hogy nekik sikerült kialakítani egy gyerekközpontú és nyitott iskolát. A nyitottság azt is jelenti, hogy a szülő bármikor meglátogathatja az iskolát és gyerekének a tanítási órájára is beülhet. A gyerekközpontúság jegyében egész napos iskolát működtetnek. Ez azt is jelenti, hogy a gyerek csak pénteken viszi haza az iskolatáskáját. Hétköz-

Én ebből lehetőség szerint ki szeretnék maradni, s úgy gondolom, hogy a Katedra Társaság sem azért van itt, hogy egy újabb, n-edik frontja legyen a felvidéki magyar politikai „csihipuhinak”. A Katedra Társaság személyi összetétele elve kódolja azt, hogy ez a fórum tényleg a szakmaiságról szóljon, szólhasson. Röviden megfogalmazva: a Katedra Társaság szakmai vonalát kívánom hangsúlyozni, erősíteni. Nem állítom, hogy a „szakmázásnál” minden esetben megkerülhető, ill. figyelmen kívül hagyható a politikai szempont. Domináns témaként viszont ezt inkább meghagynám azoknak a szervezeteknek, szövetségeknek, melyek küldetése leginkább erre a területre összpontosul. A szakmai vonalat egyébként sem érzem túl erősnek egyik szerveződés esetében sem. Ahhoz, hogy a pedagógusszakma és a pedagógustársadalom felemelkedhessen, leginkább szakmai erősödéssre, minőségjavulásra van szüksége. Abban a reményben vállaltam el az elnöki tisztséget, hogy a Katedra Társaság ehhez tud némi segítséget, támogatást nyújtani.

■ A 2016-os évben milyen tevékenységre számíthatunk a Katedra Társaságban belül?

■ Bevallom, elég konkrét elképzeléseim vannak a Katedra Társaság tevékeny-

ségével kapcsolatban. A „szakmázást” konkrét területek vizsgálatával, megvitatásával képezem el. A Katedra Társaság ülései 2016-ban három edukációs területre összpontosítanak majd:

- A tanulók akut és krónikus nevelési problémáira.

- Az iskolaszervezetten aktuális kérdéseire: „Miként legyen iskolánk a régió legjobb iskolája?”

- Az iskolai edukáció jelenkori didaktikai/módszertani kihívásaira.

Előjáróban elárulhatom azt is, hogy a negyedik témakör a Katedra Napok vezérgondolatát alkotja majd: Sajátos nevelési igény a mindennapok iskolai környezetében.

Abban bízom, hogy ezek a témakörök megfelelő visszhangra találjanak a felvidéki pedagógustársadalom lehető legszélesebb rétegénél. A Katedra Társaság működésének éppen az a célja és lényege, hogy támogatást nyújtson azoknak, akik a szakmai problémák, kérdések mindennapi gyakorlatba való átültetését valósítják meg.

■ A Katedra folyóirat nevében sok sikert kívánok e tervek megvalósításához – valamint az egyéb, szakmai és magánéletbeli céljaid eléréséhez is!